

OPONENTNÍ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE**Oponent:**

Prof. JUDr. Jiří Srstka

Diplomant:

Peter Mikita

Název oponované práce:**Autorské právo v informační společnosti a na vnitřním trhu Evropské unie****Text posudku:**

Úvod:

Práce má olbřímí rozměr a se svými 220 stránkami textu se vyrovná rozsahu průměrného románu. Má charakter spíše akademický, než praktický. Jazyk, kterým je práce psána, je složitý a náročný na čtení, někdy je i nesrozumitelný v tom smyslu, co vlastně chtěl autor vyjádřit (viz kupříkladu str. 33 ohledně deliktního jednání). Práce je svým způsobem vlastně odrazem analyzované problematiky, tj. stručně řečeno užití děl v prostředí internetu. Sám autor koneckonců na prvních stránkách uvádí, že kyber prostor a jeho popis je přehlčen nepravními výrazy a to většinou anglického původu bez právní báze (viz kupříkladu direct injection), či jiným terminologickým balastem. Dlužno podotknout, že autor se mu nedokázal vyhnout, i když zůstává otázkou, zdali to vzhledem k tématu práce bylo vůbec možné.

Komentář ke struktuře práce:

Práce je opatřena obecnou první kapitolou, ve které se doktorand snaží vypořádat s obecnou právní problematikou daného tématu. Popravdě řečeno tato první kapitola má strukturu nejjasnější, autor „kráčí“ od zákonitostí obecně právní povahy vyrovnaně a smysluplně. Pozoruhodné jsou tak jeho úvahy o paralelním právu či spíše uzančných poměrech v kyber prostoru, který není do velké míry regulován právem za užití výkladového pravidla, co není zakázáno, je dovoleno. A co je dovoleno, nemusí být vůbec právně „dotčeno“ (praeter legem). Tento závěr si mimochodem málokdo, v rámci přebujelosti, či dokonce hypertrofie pozitivního práva, uvědomuje. Cenný je také závěr první kapitoly, kde autor i vtipně rozebírá problematiku informací, o kterých se často i v odborném světě říká, že nemají z hlediska kyber prostoru různou váhu, a proto je není zapotřebí příliš či vůbec rozlišovat a to včetně autorských děl. Další kapitoly práce však takovou jasnou strukturu již jako první kapitola nemají, otázkou zůstává také jejich řazení a návaznost. Jinak řečeno je čtenář vystaven dlouhému textu plnému složitých souvětí, jenž je dosti vzdálen od reality. Autor práce ještě navíc koneckonců sympaticky používá výrazů běžně nepoužívaných (například jestvovat). Proč je třeba z hlediska obsahu předsunuta třetí kapitola před kapitolu čtvrtou, lze jen těžko pochopit. Na druhou stranu je zřejmé, že doktorand problematiku z hlediska akademického a částečně i praktického brilantně ovládá a tak si může dovolit nechat text volně plynout. Je však škoda, že se nesnaží problematiku strukturálně uchopit. Z práce tak není jasno, jak se má správně vykládat a používat v případě kyber prostoru podstatná autorskoprávní terminologie, jako třeba výraz „užívání“, „veřejnost“, „konzument“, „vyváženost“, atd. Naopak diplomant kupříkladu používá výraz zprostředkovatel, což hlediska autorskoprávního nemá žádnou

relevanci. Vyjasnění autorskoprávní terminologie tak mělo být předsunuto kapitole druhé a dalším. Autor též nezmiňuje problematiku Ústavy České republiky, respektive Listiny základních práv a svobod práv a svobod právě ve vztahu ke zpracovávanému tématu. Je dle mého soudu jasné, že komparace příslušných ustanovení Listiny základních práv a svobod (zejména pak čl. 11, odst. 1, čl. 15, odst. 2 a čl. 34, odst. 1) má zásadní vliv na právní poměry na internetu. To, co mělo být dle mého názoru obsaženo v závěru, jsou úvahy „de lege ferenda“ a to v členění návazně na současnou situaci (chystaná směrnice EU o roli autorského práva v digitálním věku) a bez přímé návaznosti – vyřešily by celou záležitost nové druhy tzv. náhradních odměn nebo celoplošné a monopolní licencování prostřednictvím povinné nebo rozšířené kolektivní správy?

Komentář k obsahu práce:

Některé poznámky k obsahu práce jsem již učinil výše a znovu zdůrazňuji odklon práce od praxe. Jde například o stručné úvahy diplomanta o tom, jaká je role osobnostních práv v systému creative commons. Otázka zní: Může se autor smluvně (či ofertou) vzdát platně svých osobnostních práv, když nezná výsledek případné úpravy (zpracování) svého díla? Nebo jakým způsobem lze odstranit z internetu nelegální dílo v dalších digitálních kopiích, když je odstraněn zdroj takových „nelegálů“, ale kopie díla jsou na internetu stále dostupné (jde o „právo na zapomení“)? Ohledně již zmíněného neprávnického pojmu vyváženost mi chybí diplomantova úvaha o tom, jak daleko může taková vyváženost jít, aby nepopřela vlastní právo, o které jde nebo nezpůsobila jeho obsolentnost. Diplomant se ve vztahu k praxi často nezabývá dalšími důležitými podrobnostmi, jež ovlivňují výkon autorských práv. Prospělo by řešení prostřednictvím rozšířená kolektivní správa na užití děl podle § 18, odst. 2) autorského zákona současné situaci? Přineslo užití děl hudebních legálně užívaných na internetu snížení autorských odměn nebo naopak? V jakém poměru je § 40, odst. 1), písm. e, odst. f (zákaz poskytování služby) k zákonu 480/2004 Sb.? Je vůbec možné efektivně odstraňovat na žádost kolektivního správce nelegálně užívaná díla na platformách, když jsou jich statisíce a po jejich výmazu se během několik dnů na platformě opět objeví? Nepřináší tak kvantita nelegálních úložek změnu přístupu k jejich odstranění? Čím je dána v kyber prostoru identita autorského díla, url. či jiným odkazem nebo názvem a obsahem díla? To co mi však v práci nejvíc chybí, je pominutí systému notice and stay down. Jde o řešení spočívající v závazku provozovatele platformy spočívající v tom, že provozovatel platformy nejen na vyzvání nositele práv nelegálně zpřístupněné dílo odstraní, ale zároveň se zaručí, že toto dílo již nebude na platformě umístěno. Jestliže jsem hovořil o absenci úvah „de lege ferenda“, měl jsem především na mysli řešení prostřednictvím kolektivní správy a to buď systémem náhradních odměn nebo hromadným licencováním nebo obojím. Diplomant se jistě a nikoli okrajově problematiky kolektivní správy ve své práci dotýká, nicméně mu chybí dotažení úvah do konkrétní podoby, respektive její analýze. Mám na mysli třeba nový systém kolektivní správy, obsažený ve Směrnici EU o kolektivní správě a to licence pro více území k právu k užití děl hudebních on line. Je možné vůbec realizovat, respektive naplnit podmínky k nabytí způsobilosti k poskytování licencí tímto způsobem? Na druhou stranu je nezbytné podtrhnout, že práce diplomanta i přes shora učiněné výtky, respektive připomínky, je pro hypotetické a erudované čtenáře přínosem jako zdařilý pokus o inventarizaci této složité problematiky. V textu práce se i vyskytují „vzorové kapitoly“, ke kterým nelze mít žádné připomínky, jako kupříkladu kapitola 2. 3. pod názvem Creative commons a platné autorské právo v ČR.

Autor však bezesporu prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce, práce splňuje standardní požadavky a to i ohledně zdrojové literatury, jakož i četných citací.

Navržená otázka k obhajobě: Jakým způsobem se český autorský zákon po novele v roce 2017 z hlediska licenčního vypořádává s projektem Národní digitální knihovny?

Jde tedy, abych shrnul, o zajímavou práci, kterou výrazně doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

Datum: 27. 8. 2018

Podpis: prof. JUDr. Jiří Srstka

